

EUROOPA KOHTU OTSUS

3. detsember 1974*

[...]

*1. Teenused – Teenuste osutamise vabadus – Piirangud – Kõrvaldamine – Vahetu õigusmõju
(EMÜ asutamislepingu artikli 59 esimene lõik ja artikli 60 kolmas lõik)*

*2. Teenused – Teenuste osutamise vabadus – Piirangud – Asukohakohustus – Keeld – Eriteenused – Kohtuid abistavad isikud – Kutsetöö eeskirjad – Järgimine – Kutsetööga tegelemise koha kohustus – Objektiivne vajadus – Seaduslikkus
(EMÜ asutamislepingu artikli 59 esimene lõik ja artikli 60 kolmas lõik)*

[...]

Kohtuasjas 33/74,

mille esemeks on Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Centrale Raad van Beroep'i (Madalmaade Apellatsioonikohus sotsiaalkindlustuse valdkonnas) esitatud taotlus, millega soovitakse saada nimetatud kohtus pooleli olevas vaidluses järgmiste poolte vahel:

Johannes Henricus Maria van Binsbergen, paigaldaja, elukoht Beesel'is (Madalmaad),

ja

Bestuur van de Bedrijfsvereniging voor de Metaalnijverheid (metallurgiatööstuse kutseassotsiatsiooni juhatus), asukoht Haagis,

[

eelotsust EMÜ asutamislepingu ühenduse piires teenuste osutamise vabadust käsitlevate artiklite 59 ja 60 artiklite tõlgendamise kohta,

EUROOPA KOHUS,

kooseisus: president R. Lecourt, kodade esimehed C. O. Dálaigh ja A. J. Mackenzie Stuart, kohtunikud A. M. Donner, R. Monaco, J. Mertens de Wilmars, P. Pescatore (ettekandja), H. Kutscher ja M. Sørensen,

kohtujurist: H. Mayras,

kohtusekretär: A. Van Houtte,

on teinud järgmise

otsuse

[...]

1. 18. aprilli 1974. aasta määrusega, mis saabus Euroopa Kohtu kantseleisse sama aasta 15. mail, esitas Centrale Raad van Beroep EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel eelotsuseküsimused Euroopa Majandusühenduse asutamislepingu ühenduse piires teenuste osutamise vabadust käsitlevate artiklite 59 ja 60 tõlgendamise kohta.

2. Need küsimused kerkisid juhtumisi vaidluse käigus, mis oli lahendamisel nimetatud kohtus, seoses põhikohtuasja hageja valitud esindaja vastuvõetavusega.

3. Toimikust selgub, et kõnesolev pool oli usaldanud oma huvide kaitse Madalmaade kodanikust esindajale, kes esindab kohtule alluvaid isikuid kohtutes, kus advokaat ei ole kohustuslik.

4. Kuna see esindaja kolis menetluse jooksul Madalmaadest Belgiasse, vaidlustati tema õigus esindada poolt Centrale Raad van Beroep'is Madalmaade õigusnormi tõttu, mille kohaselt võivad selles kohtus esindajaks olla ainult isikud, kelle asukoht on Madalmaades.

5. Asjaomane isik tugines EMÜ asutamislepingu õigusnormidele, mis käsitlevad teenuste osutamise vabadust ühenduse piires, esitas Centrale Raad van Beroep Euroopa Kohtule kaks küsimust EMÜ asutamislepingu artiklite 59 ja 60 tõlgendamise kohta.

Artiklite 59 ja 60 materiaalne kohaldamisala

6. Artikleid 59 ja 60 on palutud tõlgendada liikmesriigi õigusaktide ühe õigusnormi seisukohast, mille järgi on teatavates kohtutes kohtulikeks esindajateks olemise õigus ainult liikmesriigi territooriumil asukohta omavatel isikutel.

7. Artikkel 59 – millest ainult esimene lõik on selles kontekstis asjakohane –, sätestab, et „järgnevate sätete kohaselt tühistatakse ühenduse piires üleminekuperioodi jooksul teenuste osutamise vabaduse piirangud liikmesriikide kodanike suhtes, kes asuvad mõnes teises ühenduse riigis kui see isik, kellele teenuseid pakutakse”.

8. Artiklis 60 on esimeses ja teises lõigus kõigepealt defineeritud teenuste mõistet EMÜ asutamislepingu tähenduses ning kolmandas lõigus on täpsustatud, et ilma et see piiraks asutamiseõigust käsitleva peatüki sätete kohaldamist, võib teenust osutav isik ajutiselt jätkata oma tegevust riigis, kus seda teenust osutatakse, samadel tingimustel, mis see riik on seadnud oma kodanikele.

9. Esitatud küsimuse eesmärk on niisiis teha kindlaks, kas kohtuliku esindaja puhul kehtestatud nõue, et sellel esindajal oleks alaline asukoht selle riigi territooriumil, kus teenust tuleb osutada, võib olla kooskõlas artiklites 59 ja 60 sätestatud keeluga, mis ei luba ühenduse piires mingeid teenuste osutamise vabaduse piiranguid.

10. Piirangud, mille kõrvaldamine on nähtud ette artiklitega 59 ja 60, hõlmavad kõiki nõudeid, mis on kehtestatud teenuste osutaja suhtes eelkõige tema kodakondsuse või asjaolu tõttu, et tal ei ole alalist asukohta riigis, kus ta teenust osutab, ning mida ei kohaldata isikute suhtes, kes asuvad liikmesriigi territooriumil, või mis võivad keelata või häirida muul viisil teenuste osutaja tegevust.

11. Eriti nõudel, et teenuste osutajal oleks alaline asukoht selle liikmesriigi territooriumil, kus teenust tuleb osutada, võib sõltuvalt asjaoludest olla niisugune tagajärg, et artiklilt 59, mille eesmärk on just kõrvaldada kõik piirangud, millega isikutel, kes ei asu selle liikmesriigi territooriumil, kus teenust tuleb osutada, ei lasta teenuseid vabalt osutada, võetakse igasugune kasulik mõju.

12. Võttes arvesse teenuste osutamise konkreetset laadi, ei saa EMÜ asutamislepinguga kokkusobimatuteks siiski pidada teenuste osutaja suhtes kehtestatud spetsiifilisi nõudeid, mis on põhjendatud üldise huvi seisukohast õigustatud kutsetöö eeskirjade – eelkõige korraldus-, kvalifikatsiooni-, deontoloogia-, kontrolli- ja vastustuseeskirjade – kohaldamisega, mida peab järgima iga isik, kes asub selle liikmesriigi territooriumil, kus teenust osutatakse, kui teenuste osutaja pääseb nende eeskirjade järgimisest sellega, et ta asub mõnes teises liikmesriigis.

13. Samuti ei saa eitada, et liikmesriigil on õigus võtta vastu õigusnorme, mille eesmärk on takistada seda, et artikliga 59 tagatud vabadust kasutab teenuste osutaja, kelle tegevus on täielikult või põhiliselt suunatud tema territooriumile, selleks, et ta ei peaks järgima kutsetöö eeskirju, mis kohaldataks tema suhtes, kui ta asuks selle liikmesriigi territooriumil, sest niisugune olukord oleks põhjendatud asutamisoigust, mitte teenuste osutamist käsitleva peatüki seisukohast.

14. Nendest põhimõtetest lähtudes ei saa artiklitega 59 ja 60 vastuolus olevateks lugeda kohtuid abistavate isikute suhtes kehtestatud nõuet, et neil oleks püsiv kutsetööga tegelemise koht kindlate kohtute jurisdiktsiooni alla kuuluval territooriumil juhul, kui see nõue on objektiivselt vajalik, et tagada niisuguste kutsetöö eeskirjade täitmine, mis on eelkõige seotud õigusemõistmise protsessi korraliku kulgemise ja deontoloogia järgimisega.

15. Nii ei ole see siiski juhul, kui liikmesriigis ei kehti teatavate teenuste osutamise suhtes mingit kvalifikatsiooni või kutsetöö eeskirju ning kui alalise asukoha nõuet on määratletud kui nõuet asutada riigi territooriumil.

16. Niisuguse kutsealase tegevuse puhul, mille suhtes kehtib mingi liikmesriigi piires täieliku vabaduse režiim, on nõue, et teenuste osutaja asuks selle riigi territooriumil, vastuolus EMÜ asutamislepingu artiklitega 59 ja 60, kui õigusemõistmise protsessi korraliku kulgemise võib saavutada vähem karmide meetmetega, näiteks kohtudokumentide kättetoimetamise aadressi valimine.

17. Niisiis tuleb esitatud küsimusele vastata, et EMÜ asutamislepingute artikli 59 esimest lõiku ja artikli 60 kolmandat lõiku tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigi õigusaktidega ei saa selle riigi territooriumil alalise asukoha omamise nõuet kehtestades muuta võimatuks seda, et teenuseid osutavad seal isikud, kelle asukoht on mõne teise liikmesriigi territooriumil, kui selleks, et teenuseid võiks osutada, ei ole kehtivate liikmesriigi õigusaktidega ette nähtud mingit eritingimust.

Artiklite 59 ja 60 otsene kohaldavus

18. Lisaks küsitakse, kas EMÜ asutamislepingu artikli 59 esimene lõik ja artikli 60 kolmas lõik on otseselt kohaldatavad ja tekitavad kohtule alluvatele isikutele subjektiivseid õigusi, mida liikmesriigi kohtud on kohustatud kaitsma.

19. Esitatud küsimus tuleb lahendada, võttes arvesse kogu teenuseid käsitlevat peatükki ja lisaks asutamisoigust käsitlevaid õigusnorme, millele on viidatud artiklis 66.

20. Artiklis 59 osutatud piirangute järkjärguliseks kõrvaldamiseks üleminekuperioodi jooksul on artiklis 63 nähtud ette "üldise kava" väljatöötamine, mis määrati kindlaks nõukogu 18. detsembri 1961. aasta otsusega (EÜT 1962, lk 32) ja mille elluviimine tuleb tagada terve rea direktiividega.

21. Teenuste osutamist käsitleva peatüki süsteemis on need direktiivid mõeldud täitma mitmesuguseid funktsioone, millest esimene on kõrvaldada üleminekuperioodi jooksul teenuste osutamise vabaduse piirangud, teisega viiakse liikmesriikide õigusaktidesse sisse terve rida õigusnorme, mille eesmärk on kergendada selle vabaduse tegelikku kasutamist, eelkõige kutsekvalifikatsioonide vastastikuse tunnustamise ja mittepalgatööd käsitlevate õigusaktide kooskõlastamisega.

22. Nende direktiivide ülesanne on veel lahendada spetsiifilised probleemid, mis tulenevad sellest, et püsiva asukoha puudumise tõttu võib juhtuda, et teenuste osutaja suhtes ei kehti täiel määral kutsetöö eeskirjad, mis kehtivad riigis, kus ta teenuste osutamisega tegeleb.

23. Mis puudutab teenuseid käsitleva peatüki elluviimise ajatamist, siis artikkel 59, mida tõlgendatakse, lähtudes EMÜ asutamislepingu artikli 8 lõikes 7 sätestatud üldisest õigusnormist, väljendab tahet kõrvaldada teenuste osutamise vabaduse piirangud üleminekuperioodi lõpuks, mis on viimane tähtaeg, mil peavad jõustuma kõik asutamislepingus sätestatud eeskirjad.

24. Artiklis 59 sätestatud õigusnormid, mille kohaldamine tuli valmistada ette direktiivide abil üleminekuperioodi jooksul, muutusid nii selle perioodi lõpuks tingimusteta õigusnormideks.

25. Nendes nähakse ette, et kõrvaldatakse igasugune teenuste osutaja diskrimineerimine tema kodakondsuse või selle tõttu, et ta asub mõnes muus liikmesriigis kui see, kus teenust tuleb osutada.

26. Vähemalt spetsiifilise kodakondsus- või asukohanõude osas sisaldavad artiklid 59 ja 60 niisiis täpse tulemuse saavutamise kohustust, mille liikmesriikidepoolset täitmist ei tohi edasi lükata või rikkuda niisuguste õigusnormide puudumine, mis peaks vastu võetama artiklitega 63 ja 66 antud volituste raames.

27. Seega tuleb vastata, et artikli 59 esimesel lõigul ja artikli 60 kolmandal lõigul on vahetu õigusmõju ning et nendele võib seega tugineda liikmesriikide kohtutes, igal juhul siis, kui nende eemärk on kõrvaldada teenuste osutaja igasugune diskrimineerimine tema kodakondsuse või selle tõttu, et ta asub mõnes muus liikmesriigis kui see, kus teenust tuleb osutada.

Kohtukulud

28. Euroopa Kohtule märkusi esitanud Iirimaa, Suurbritannia ja Põhja-Iirimaa Ühendkuningriigi ja Saksamaa Liitvabariigi valitsuse ning Euroopa Ühenduste Komisjoni kohtukulud ei hüvitata.

29. Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus Centrale Raad van Beroep'is poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes

]

EUROOPA KOHUS,

vastates Centrale Raad van Beroep'i 18. aprilli 1974. aasta määrusega esitatud eelotsuseküsimustele, otsustab:

1) EMÜ asutamislepingute artikli 59 esimest lõiku ja artikli 60 kolmandat lõiku tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigi õigusaktidega ei saa riigi territooriumil alalise asukoha omamise nõuet kehtestades muuta võimatuks seda, et teenuseid osutavad seal isikud, kelle asukoht on mõne teise liikmesriigi territooriumil, kui selleks, et teenuseid võiks osutada, ei ole kehtivate liikmesriigi õigusaktidega ette nähtud mingit eritingimust;

2) artikli 59 esimesel lõigul ja artikli 60 kolmandal lõigul on vahetu õigusmõju ning et nendele võib seega tugineda liikmesriikide kohtutes, igal juhul siis, kui nende eemärk on kõrvaldada teenuste osutaja igasugune diskrimineerimine tema kodakondsuse või selle tõttu, et ta asub mõnes muus liikmesriigis kui see, kus teenust tuleb osutada.

Lecourt O Dálaigh Mackenzie Stuart Donner Monaco

Mertens de Wilmars Pescatore Kutscher Sørensen

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 3. detsembril 1974. aastal Luxembourgis.

Kohtusekretär

President

A. Van Houtte

R. Lecourt

]